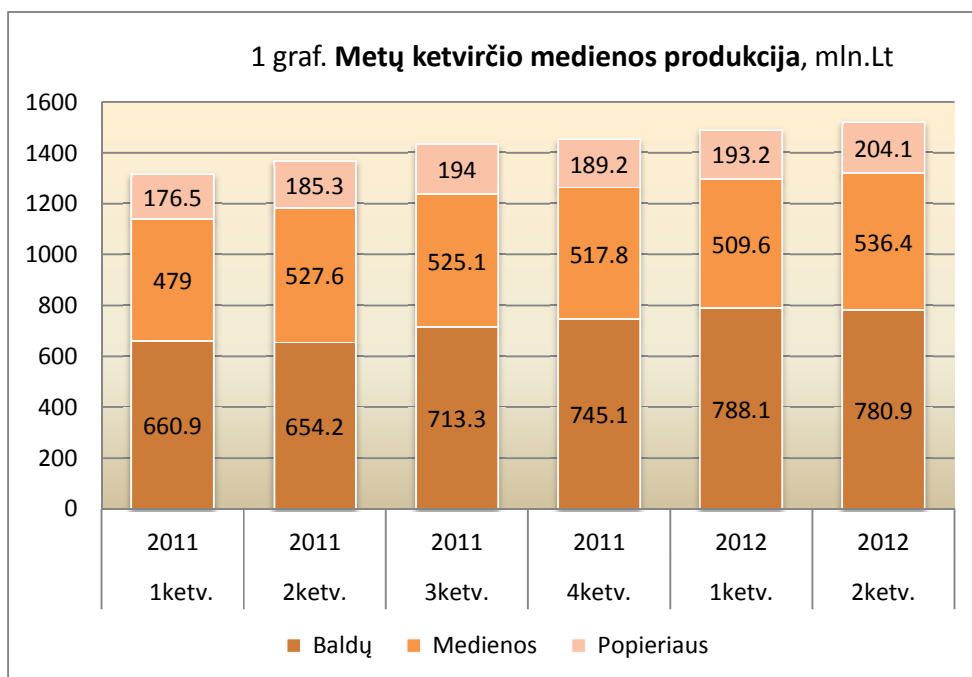


Medienos sektorius pirmoje 2012m. pusėje.

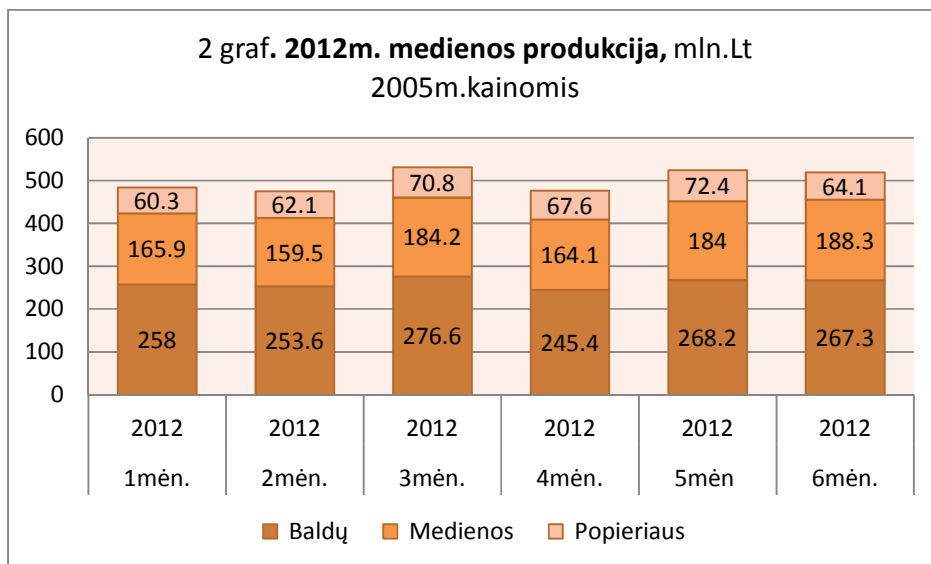
Prof. dr. Antanas Morkevičius

Jau vėl girdimi šauksmai apie galimai naują ekonominės krizės bangą. Apie tai dažnai mini spauda, kalba įmonių vadovai. Manau, kad dauguma tokių pranašavimų yra neprofesionalus, nemotyvuoti, žurnalistinių gandų lygio. Tikros informacijos apie šį reiškinį nematyti. Maloniau būtų išgirsti, ką padarė mūsų Vyriausybė, ES institucijos ar kita valdžia, kad krizės taptų valdomos. Ekonominę krizę galima ir dirbtinai sukelti ar ją numarinti, neleisti jai pasireikšti, jeigu tuo būtų suinteresuotos ir daugiau veiklios tarptautinės bendrijos, jeigu būtų siekiama bendro, visuotinio ekonominio efektyvumo. Dabar gi pasaulio ekonomikos raidą dar valdo konkurencijos ir nevaržomo turto siekio dėsniai. Ekonominės krizės ne visus gąsdina, kai kam yra ir naudingos. Be jokio gailėsčio ar aplamai padorumo, paviešinamos tik krizės aukos, o iš jų pralobusieji lieka mažai kam žinomi. Neabejotina ir tai, kad krizės kartais padeda apsivalyti ir nuo neveiklių atsitiktinių ūkio subjektų, institucijų ir valstybių vadovų.



Matydamas Lietuvos medienos sektoriaus, kuris apima trijų pramonės šakų (medienos, popieriaus ir baldų) veiklos rezultatus, galiu patvirtinti, kad čia jokių krizės požymių dar nėra. Ši mūsų ūkio dalis toliau sėkmingai integruojasi į Pasaulio ekonomikos raidą pažindama ir perimdama kitų šalių patirtį, eksportuodama vis daugiau medienos produkcijos. SBA koncernas ir Vakarų medienos grupė investuoja dideles lėšas naujų įmonių statyboms, ką tik pradėjo veiklą naujai modernizuota „Germanikos“ įmonė. Keletas didžiųjų įmonių („Boen Lietuva“, „Grigiškės“, „Klaipėdos kartonas“, „Swedspan Girių Bizonas“ 2012m. tapo „žaliosios energijos“ gamybos iniciatoriais, ėmėsi naujų galingų, medienos atliekomis kūrenamų jėgainių statybų, nu-

mato parduoti šiluminę energiją. Medienos medžiagas gaminanti „Nilmos“ įmonė Ariogaloje pasistatė naują lentpjūvę. Nors ir nežymiai, tačiau nuolat didėja produkcijos gamyba, įmonių pajamos. Tiesa, dabar jau nebėra anksčiau buvusio naujų investicijų, didelių įmonių statybų ir žaliavų trūkumo bumo. Dabar daugiau siekiama didesnio darbo našumo, produkcijos kokybės, kvalifikuoto marketingo ir aukštesnio užsienio prekybos ryšių patikimumo. Džiaugiasi naujus užsienio partnerius suradusi stalių gaminių įmonė „Alseka“. Užaugo nauja vadovų ir specialistų pamaina gebanti visapusiškai bendrauti su savo ir kitų šalių įvairaus lygio partneriais, mokytis jų patirties. Akivaizdžiai padidėjęs yra daugumos įmonių veiklos patikimumas. Visos trys šakos beveik vienodai didina gamybą(1 grafikas.), o gamybos augimo sparta atskirais mėnesiais svyruoja daugiausia nuo produkcijos paklausos sezoniškumo.(2 graf.). Vasaros mėnesiais mažiau perkama baldų bei jų gamybos medžiagų.



Daugiausia išaugusi bus baldų, medinių langų, durų ir smulkinių (drožlių) plokštės, o kiek sumažėjusi klijuotos faneros, plaušų plokštės ir popieriaus gamyba(1 lentelė).

1 lentelė. **Svarbiausi medienos gaminiai**

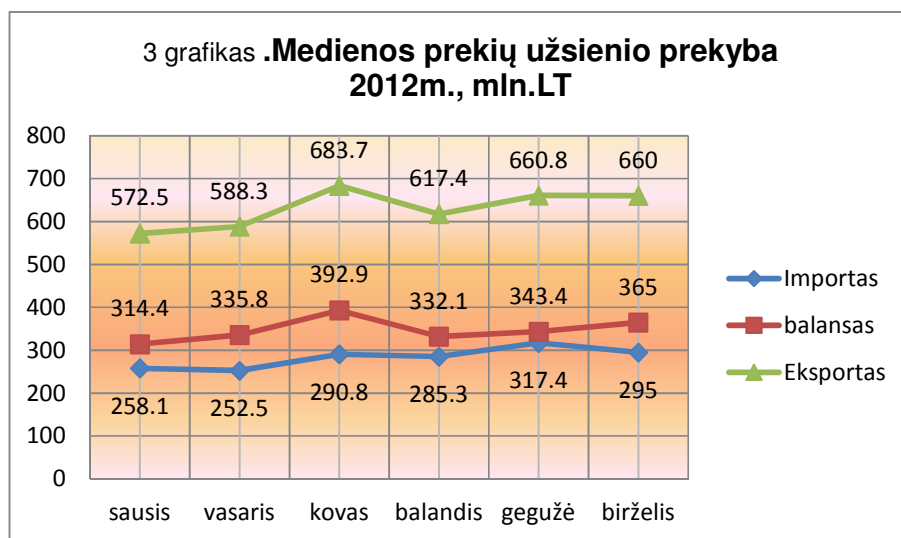
	2011 1 ketv.	2011 2 ketv.	2011 3 ketv.	2011 4 ketv.	2012 1 ketv.	2012 2 ketv.
Langai ir jų staktos, tūkst. vnt.	18,5	26,5	34,9	31,4	26,1	30,4
Durys ir jų staktos, tūkst. vnt.	131,1	161,5	148,7	160,5	213,3	193,6
Klijuota fanera, tūkst. m ³	13,8	14,4	14,1	14,1	13,4	10,1
Smulkinių plokštės, tūkst. m ³	152,2	166,4	178,4	150,8	167,1	176,1
Plaušų plokštės, mln. m ²	7,2	6,0	5,8	6,1	3,7	4,7
Popierius ir kartonas, tūkst. t	34,5	35,3	36,5	37,9	30,7	31,8
Gofruotas kartonas ir tara, tūkst. t	19,6	20,2	20,6	20,8	21,0	18,7
Baldai, mln. Lt, 2005m. kainomis	660,9	654,2	713,3	745,1	788,1	780,9
Baldai, mln. Lt, to meto kainomis	707,2	701,1	763,5	798,5	842,7	828,8

Gamybą antrajame 2012m. ketvirtyje palyginti daug padidino(2 lent.) „Boen Lietuva“, „Freda“, „Klaipėdos mediena“, Neatsilieka ir padėklų gamybos įmonė „Juodeliai“. Pastaroji naujus prekybos partnerius surado Saudo Arabijoje, Turkijoje, Skandinavijos šalyse, Ji jau tapo sertifikuotu Europos padėklų asociacijos(European pallet association) nariu, planuoja šiemet pasiekti 50 mln. Lt metinę apyvartą „Grigiškių“ grupės pajamos ir pelnas kiek sumažėjo. Tačiau čia toliau vyksta 2011-2013m. investicinė programa, montuojamos naujos popieriaus gamybos mašinos, bendrovė pradėjo rinkoje gerai žinomų gaminių atnaujinimą, plečia popierinių rankšluosčių asortimentą, pristatys atskiras nosinaičių vaikams ir prabangių, išskirtinių kvapų bei dizaino, 4 sluoksnių popierinių nosinaičių linijas. Šiemet savo veiklą ėmė daugiau viešinti „Swedspan Girių Bizonas“. Čia vyko atvirų durų dienos, apsilankyti įmonėje buvo kviečiami visi Kazlų Rūdos gyventojai, buvę darbuotojai, darbo veteranai.

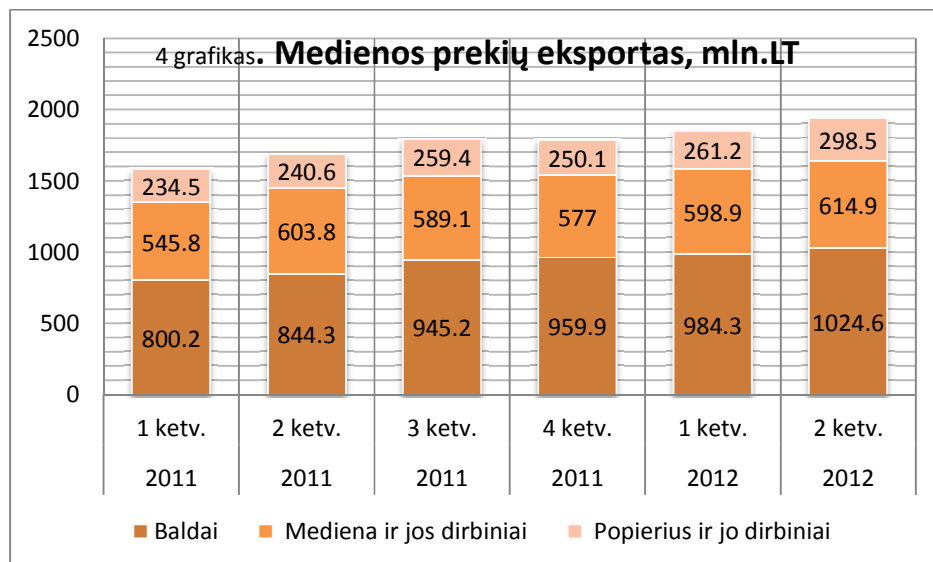
2 lentelė. **Kai kurių įmonių produkcija, mln. lt**

	2011 1pusm.	2011 2pusm.	2012 1pusm.,
1. „Boen Lietuva“	117,9	118,0	153,9
2. „Freda“	116,2	118,5	129,1
3. „Vilniaus baldai“	114,8	123,6	115,4
4. „Klaipėdos mediena“	89,3	96,4	111,4
5. „Klaipėdos kartonas“	68,3	66,2	64,8
6. „Grigiškės“ (įmonė)	81,2	78,0	51,8
7. „Šilutės baldai“	43,9	46,0	46,4
8. „Jūrės medis“	22,6	16,8	16,6
9. „Kauno baldai“	11,3	13,6	15,2
10. „Baldai Jums“	13,9	18,3	14,9

Užsienio prekyba. Medienos prekių užsienio prekybos analizė ir toliau rodo gerus poslinkius. Kad ir nežymiai, toliau didėja, per metų ketvirtį artėdamas prie 2 mlrd. LT, šios produkcijos eksportas. Jis dar ženkliai viršija importą, todėl turime akivaizdžiai teigiamą užsienio prekybos balansą, kuris neabejotinai gerina visos šalies užsienio prekybos rodiklius(3 grafikas).



Gerai ir tai, kad dar paklausios užsienyje yra visų trijų Lietuvos pramės šakų (medienos, popieriaus ir baldų) medienos prekės (4 grafikas). Eksporto augimo sparta ir toliau išlieka nevienoda. Per metus popieriaus prekių eksportas išaugo 24,2%, baldų-21,4%, o medienos- 2%.



Matyti ir tai, kad medienos užsienio prekybos stabilumo garantas yra didžiosios įmonės (3 lentelė) turinčios patikimus partnerius, pirmiausia dirbančios IKEA prekybos sistemai. Apie tolimesnio augimo planus vėl skelbiasi SBA koncernas ir Vakarų medienos grupė turinčios ir statančios naujas įmones užsienyje. Toliau ženkliai auga „Likmerės“, „Klaipėdos medienos“, „Fredos“, „Germanikos“, „Juodelių“ ir kitų įmonių eksportas.

3 lentelė. **Kai kurių įmonių eksportas mln. Lt**

	2011 1-6 mėn.	2012 1-6 mėn.
1. „Freda“	96,3	113,0
2. „Vilniaus baldai“	111,9	112,7
3. „Klaipėdos mediena“	85,7	106,9
4. „Šilutės baldai“	43,3	45,8
5. „Klaipėdos kartonas“	46,7	45,7
6. „Sakuona“	35,5	37,7
7. „Likmerė“	9,7	19,3
8. „Jūrės medis“	18,4	14,2
9. „Baldai Jums“	13,3	14,0
10. „Kauno baldai“	8,7	10,7
	469,5	520

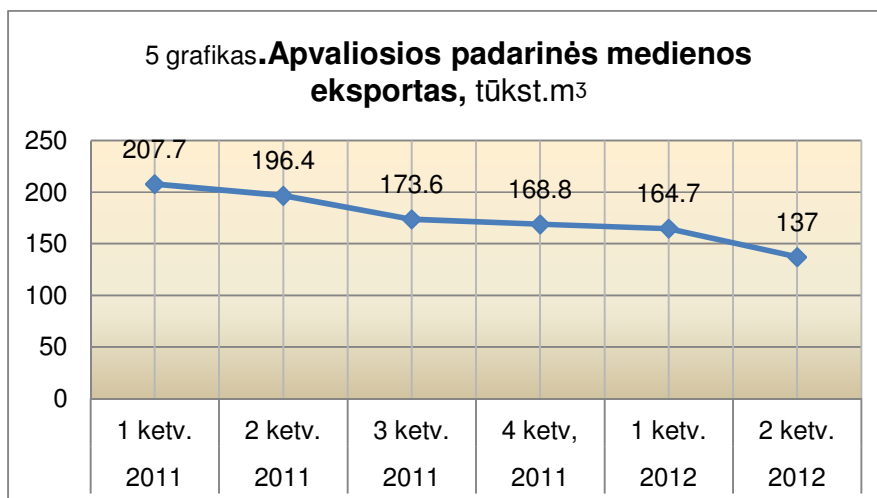
Lyginant pirmųjų dviejų šių metų ketvirčių eksportuojamų prekių sąrašus kokių nors esminių pasikeitimų kaip ir nematyti (4 lentelė). Daugiau didėja baldų, stalių dirbinių, popieriaus ir pjautinės medienos eksportas. Tuo pat metu antrajame ketvirtyje daugiau sumažėjo medienos žaliavų (padarinės apvaliosios medienos ir malkų) išvežimas.

4 lentelė. **Medienos eksporto prekės**

	2012m. 1 ketv.		2012m. 2 ketv.	
	mln.LT	%	mln.LT	%
Baldai	984,3	53,3	1024,6	52,9
Popieriaus produkcija	261,2	14,2	298,5	15,4
Stalių dirbiniai	150,7	8,2	155,5	8,0
Pjautinė mediena	102,4	5,6	120,0	6,2
Žaliavinė mediena	124,1	6,7	97,3	5,0
Dėžės ir padėklai	64,3	3,5	66,4	3,4
Kiti gaminiai	157,4	8,5	175,7	9,1
	1844,4	100,0	1938,0	100,0

Detaliau patikrinus žaliavų eksporto sudėtį, pasirodė, kad apvaliosios padarinės medienos eksportas tolygiai mažėjo ištisus 2011 metus ir kad ši tendencija tęsiasi ir šiais metais (5 grafikas). Tai neabejotinai geras poslinkis leisiantis greitai ir visiškai subalansuoti vietinę žaliavų rinką. Dar nėra jokio pagrindo teigti, kad taip išliks ir ateityje, kad šį procesą bus galima suvaldyti. Dėl anksčiau buvusio ir pernelyg didelio apvaliosios padarinės medienos eksporto, dėl jo suvaldymo būta daug aistrų ir diskusijų. Tikėtina, kad ši informacija padės šiek tiek numalšinti anksčiau buvusias vietinių medienos pirkėjų aistras, o rinkos balanso ateityje tikrai reikės siekti pirmiausia komercinės veiklos įrankiais.

Didžioji dalis medienos produkcijos dabar eksportuojama į centrinės Europos šalis, Skandinaviją ir Rusiją. Mūsų eksporto partneriai yra dar stabiliai dirbančios ir ekonominių problemų mažiausiai turinčios šalys. Tai labai svarbus faktas, kai kalbama apie galimą ekonomikos krizę. Didžiausias eksporto geografijos šių metų pokytis yra sumažėjęs eksportas į Jungtinę Karalystę ir atitinkamai išaugęs į Rusiją. Pastaroji šalis taip pat priskirtina prie didesnio patikimumo ir mums geografiniu požiūriu šalių.



3 lentelė.

5 lentelė. Medienos eksporto geografija

	2012m. 1 ketv.		2012m. 2 ketv.	
	Mln.LT	%	Mln.LT	%
1.Vokietija	276,8	15,0	274,9	14,7
2.,Rusija	190,4	10,3	262,9	13,5
3.Švedija	179,3	9,7	195,4	10,1
4.Norvegija	148,3	8,0	140,5	7,1
5.Danija	115,4	6,3	113,7	5,8
6.J K	192,8	10,5	106,6	5,5
7.Latvija	85,7	4,6	97,3	5,0
8.Prancūzija	98,4	5,3	96,0	4,9
9.Lenkija	90,7	4,9	87,5	4,5
10.Nyderlandai	79,7	4,3	73,4	3,8
Kitos šalys	386,9	21,1	489,8	25,1
	1844,4	100,0	1938,0	100,0

Kartu tenka ir toliau apgailestauti dėl nesibaigiančių Generalinės urėdijos per spaudą keliamų intrigų, ieškant kas Lietuvoje kėsina sunaikinti valstybės miškus, Generalinę urėdiją, bet ir jos „galva“. Pasitelkus keletą tariamų valstybinės miškų sistemos gerbėjų, jau kelintą kartą žadama įvardinti, viešai paskelbti konkrečius Generalinės urėdijos priešus(kenkėjus), tačiau jų vis dar nematyti. Keistai atrodo ir tai, kad ši valdžios institucija, siekdama sutvarkyti savo sistemos finansus, ir vėl per spaudą, kreipiasi į visuomenę, kad ši gelbėtų ją nuo pernelyg didelės mokesčių naštos. Lietuvos valstybinė miškų sistema yra reikšmingas ir gerbiamas medienos sektoriaus partneris. Gerai žinomi ir vertinami mūsų miškininkų, valstybės ir privačių miškų įmonių veiklos rezultatai. Dar neteko girdėti, kad kas nors būtų juos menkinęs, niekinęs. Geri yra ir apvaliosios medienos rinkos, vartojimo poslinkiai. Nuolat tobulėja apvaliosios medienos prekybos tvarka. Tuo pat metu per spaudą ir kai kurių miškininkų lupomis nepaliaujamai primenama visuomenei apie medienos „oligarkus“ ir mistinius jų siekius privatizuoti ir sunaikinti valstybės miškus. Jau daug kartų rašiau ir minėjau, kad didelių apvaliosios medienos vartotojų(pirkėjų) Lietuvoje neturime, kad didžiosios medienos sektoriaus įmonės yra baldų, parketo ir popieriaus produkcijos gamintojai. Jų veiklos interesai yra kiti, tolimesni nuo Lietuvos valstybinių miškų, o anoniminis jų kaltinimas yra negarbinga ir jau nusikaltimui artima veikla.

Apžvalgai panaudota Lietuvos statistikos departamento ir asociacijos „Lietuvos mediena“ informacija.

